

מערך שיעור בנושא שוויין ושייכות בעקבות "ספר הסניצ'ים" של ד"ר סוס

את המערך הבא כתבה שפרה ברקוס, מחנכת ומורה ליהדות, חברה ואנגלית בתיכון חרדי-לאומי "בית שולמית". המערך נכתב במסגרת עבודת הסיכום של כנס קדמה ה-6: "לשלב צדק חברתי בתכניות הלימוד שלנו".

שפרה הסבירה כי בביה"ס שלה, כמו גם בבתי ספר רבים נוספים, הבנות מגיעות ממגוון של רקעים: משפחות עולים, ישראלים ותיקים, חרדים, חרדים לאומיים וממשפחות דתיות לאומיות חזקות יותר ופחות. יש קשת פוליטית ודתית די רחבה, כשהמאחד בין כולם הוא רצון למוסד חינוכי חם, אוהב, מקצועי המאפשר שיח וקבלת השונה. כך גם המורות באות מרקעים מגוונים. הרצון שלה הוא לבנות תשתית של דיבור פתוח על שוויין, שייכות והכלה בביה"ס ובמעגלים השונים בהן הבנות מצויות, כך שלאחר שהבסיס יהיה במקומו תוכל להתרחב לשיח רחב יותר על החברה הישראלית. הספר של ד"ר סוס מאפשר פתיחה טבעית שכל אחת מהבנות יכולה "להבשיל" ממנה בקצב שלה. זהו ספר מקסים שבו מסופר על יצורים רודפי כבוד - הסניצ'ים, הנתונים במלחמת מעמדות, ואפשר להציף באמצעותו סוגיות של שוויין ושייכות בחיים שלנו ובכלל.

קהל יעד: כיתות ד-י'

זמן השיעור: שעה וחצי

עזרים לשיעור:

- ✓ כרטיסים קטנים ב-2 צבעים שונים כמספר תלמידי/ות הכיתה: חצי כרטיסים אדומים וחצי כרטיסים ירוקים. על גבי הכרטיסים האדומים יש לרשום את ההוראה: "עליך להיכנס לכיתה ולא לתת למי שיש לו/ה כרטיס בצבע ירוק להיכנס (מבלי להשתמש בשום דרך שכרוכה בכוח או באלימות)".
- ✓ על גבי הכרטיסים הירוקים יש לרשום: "עליך להיכנס לכיתה ולשבת על כסא".
- ✓ כרטיסיות חוויה עם אמירות (מצ"ב נספח א).
- ✓ דף עבודה עם שאלות לחשיבה בקבוצה (מצ"ב נספח ב).
- ✓ ספר הסניצ'ים של ד"ר סוס (יש אפשרות עבור מורות לאנגלית, לצפות ביוטיוב בסרטון הספר בגרסה אנגלית עם כתוביות באנגלית [בקישור זה](#))
- ✓ דף עבודה עם שאלות לעבודה בזוגות (נספח ג).
- ✓ יש לסדר את הכיתה במבנה של מעגל.

מהלך השיעור

א. משחק פתיחה:

נבקש מכל התלמידים והתלמידות לצאת מהכיתה. נחלק לכל אחד ואחת באופן רנדומלי פתק באחד הצבעים, כך שהכיתה תתחלק בסופו של דבר ל-2 קבוצות. (לא נציין בפני התלמידים/ות שהם/ן צריכים/ות לפעול כקבוצה, אלא שלכל אחד/ת יש הוראה מה לעשות שכתובה על גבי הפתק שלו/ה). נפתח את דלת הכיתה ונבקש מהתלמידים/ות לבצע את ההוראה שקיבלו. נעקוב אחר המתרחש ונעצור אותה כשנרגיש שמיצתה את עצמה.

חשוב לרשום לעצמנו אם הבחנו בהתנהגויות מסוימות: ויתור על הכניסה לכיתה, מאבק בין תלמידים/ות בדרכים שונות, האם נהיה כאוס, האם היו דרכים יצירתיות למלא את ההוראה, האם היו תלמידים/ות שבחרו לא למלא את ההוראה שלהם וכדומה. (יש אפשרות למלא צופה מהצד שיעקוב/תעקוב אחר המתרחש ותרשום בנקודות).

ב. עיבוד ושיתוף בקבוצות:

לאחר הפעילות נבקש מכולם/ן להיכנס לכיתה. נניח על הרצפה את כרטיסיות החוויה (נספח א) ונבקש מכל תלמיד/ה לבחור כרטיסיה שמבטאת את החוויה שלה בפעילות. (יש אפשרות לבחור כרטיסיה ריקה ולבטא חוויה אחרת).

לאחר מכן, הכיתה תתחלק לקבוצות של 4-5 תלמידים/ות בקבוצה. בכל קבוצה ישתפו התלמידים/ות אחד/ת את השניה/ה בכרטיס שבחרו ויתארו את הפעילות מנקודת המבט שלהם/ן. (חשוב שיהיו קבוצות מעורבות שיש בהן נציגים/ות משתי קבוצות הצבעים).

לאחר השיתוף נבקש מהתלמידות/ים לחשוב ביחד בקבוצה ולכתוב: איזה מצב נוצר בכיתה בעקבות ההוראה של המורה? אם מישהו/מישהי מרגישה/ה לא רצוי בקבוצה מסוימת – האם עליו/ה להילחם להישאר בה? אם מישהו/י בתוך הקבוצה מרגישה/ה שהקבוצה מבצעת פעולה שהוא/היא אינו מסכים/ה איתה – האם עליו/ה להביע את עמדתו/ה? לפעול אחרת? (נספח ב).

נחזור למליאה. כל קבוצה תוכל לשתף במשך 2-3 דקות במסקנות שעלו בה בעקבות החשיבה המשותפת על השאלות שקיבלה. המורה או הצופה יוכלו לשתף גם במה שראו והבחינו ולחדד את ההבחנות.

ג. ספר הסניצ'ים:

נקרא ביחד בכיתה את ספר הסניצ'ים.

אפשר לצלם קטעים מתוכו, לחלק אותם באופן ממוספר בין תלמידים/ות ולבקש מהם/ן לקרוא כל אחד בתורו/ה את הקטע שקיבל/ה. (הספר קיים גם בגרסה באנגלית וגם בעברית, כך שניתן "לנצל" אותו גם בשיעור אנגלית). אפשר גם להקרין את סרטון היוטיוב שבו מסופר הסיפור באנימציה. הסרטון באנגלית

וכולל כתוביות רק באנגלית ואורכו 12:10 דקות.
לאחר הקריאה נתחלק לזוגות. כל זוג יקבל דף עבודה עם שאלות ויענה עליו ביחד (נספח ג).

ד. דיון וסיכום

נתכנס במליאה ונקיים דיון קצר סביב השאלות:

? האם חשתם/ן אי פעם כמו אחת הדמויות בסיפור? הסניצ'ים עם הכוכב או אלו בלי הכוכב?

? האם זה מצב "טבעי" שקורה תמיד בין קבוצות שונות אחת מהשנייה או שיש דרך למנוע אותו?

? מה דעתכם/ן על ההתנהלות של כל אחת מהקבוצות? למה לדעתכם/ן התנהלו כך?

? מי המרוויח העיקרי מההפרדה בין שתי הקבוצות?

? מה הקשר בין הספר ובין הפעילות שעשינו בהתחלה? מה הקשר בין הספר ובין ביה"ס שלנו וההתנהלות

בין קבוצות בתוך ביה"ס?

לסיכום: כל אחד ואחת מהתלמידים/ות יבחר/תבחר דמות אחת מתוך הסיפור ויכתוב/תכתוב במחברת או

על גבי דף בגוף ראשון את החוויה של הדמות בתוך הסיפור.

נספח א' - כרטיסיות חוויה עם אמירות

לא הפריע לי
שמנעו ממני
להיכנס לכיתה

הרגשתי רע כשלא
נתנו לי להיכנס
לכיתה

ויתרתי על הכניסה
לכיתה

ניסיתי לעשות
מעשה כדי שיתנו
לי להיכנס לכיתה

לא הקשבתי
להוראה ונתתי
לחברים/ות
להיכנס לכיתה

ביצעתי את
ההוראה שהיתה
כתובה לי במדויק

ניסיתי "לרמות"
ולהיכנס לכיתה
בדרך אחרת

הרגשתי רע למנוע
מחברים/ות
להיכנס לכיתה

נספח ב'- דף עבודה עם שאלות לחשיבה בקבוצה

1. איזה מצב נוצר בכיתה בעקבות ההוראה של המורה?

2. האם היה בכס/ן רצון להשתייך לקבוצה השנייה? למה?

3. אם מישהו/מישהי מרגיש/ה לא רצוי בקבוצה מסוימת – האם עליו/ה להילחם להישאר בה?

4. אם מישהו/י בתוך הקבוצה מרגיש/ה שהקבוצה מבצעת פעולה שהוא/היא אינו מסכים/ה איתה – האם עליו/ה להביע את עמדתו/ה? לפעול אחרת?

נספח ג'- דף עבודה עם שאלות לעבודה בזוגות

1. מדוע לדעתכם/ התנהגו הסניטשים עם הכוכב באופן שבו התנהגו?

2. מה דעתכם/ על ההתנהגות של הסניטשים ללא הכוכב?

3. האומנם הסניטשים עם הכוכב "שווים" יותר? למה הרגישו ככה?

4. עם מי הזדהתם/ יותר בסיפור? למה?

5. מה דעתכם/ על האופן שבו הסיפור מסתיים? האם זה דומה או שונה

מהמציאות? האם הייתם/ מסיימים/ ות אותו אחרת?